

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

N. JÄÄSKINEN

представено на 30 януари 2014 година¹

Дело C-438/12

**Irmengard Weber
срещу
Mechthilde Weber**

(Преюдициално запитване, отправено от Oberlandesgericht München (Германия))

„Съдебна компетентност по граждански и търговски дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Член 22, точка 1 — Изключителна компетентност — Спорове в областта на вещните права върху недвижим имот — Включване на правото на изкупуване на недвижим имот — Член 27, параграф 1 — Висящ процес — Понятие за дела „между същите страни“ — Понятие за дела „с един и същ предмет“ — Санкциониране на злоупотребата с правото на иск — Връзка между член 22, точка 1 и член 27, параграф 1 — Член 28, параграф 1 — Свързани искове — Критерии за преценка във връзка със спирането на делото — Връзка между членове 27 и 28 — Право на ефективна съдебна защита“

I – Въведение

1. Преюдициалното запитване, отправено от Oberlandesgericht München (Германия), се отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела², и по-специално на член 22, точка 1³, член 27, параграф 1⁴ и член 28, параграф 1⁵ от него. Така Съдът е приканен да тълкува правилото за изключителната компетентност, приложимо в областта на вещните права върху недвижим имот, както и съдържащите се във въпросния регламент правила в случай на висящ процес или свързани искове.

2. От самото начало ще уточня, че според мен е уместно поставените на Съда редица въпроси да се разгледат не в зададената от запитващата юрисдикция, а в друга поредност, която в по-голяма степен следва логиката и системата на Регламент № 44/2001.

1 — Език на оригиналния текст: френски.

2 — ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74.

3 — Съгласно тази разпоредба „[с]ледните съдилища ще притежават изключителна компетентност независимо от местоживеенето: [...] по дела, които имат за предмет вещни права върху недвижим имот [...], съдилищата на държавата членка, в която е разположен имотът“.

4 — От въпросния член 27, параграф 1 следва, че „[к]огато дела с един и същ предмет и между същите страни [...] са заведени в съдилищата на различни държави членки, всеки съд, различен от първия сезиран съд, спира разглеждането на делото служебно, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд“. В курсив съм посочил двата изрази, чието тълкуване по-специално се иска в рамките на настоящото дело.

5 — Съгласно въпросния член 28, параграф 1 „[к]огато свързани искове са висящи пред съдилища от различни държави членки, всеки съд, различен от първия сезиран съд, може да спре разглеждането на делото“. В параграф 3 от този член се уточнява, че „[з]а целите на настоящия член исковете се смятат за свързани, когато те се намират в такава тясна връзка помежду си, че е целесъобразно да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства“.

3. Най-напред Съдът ще трябва да се произнесе дали член 22, точка 1 от посочения регламент, в който се предоставя изключителна компетентност на съдилищата на държавата членка, на чиято територия се намира недвижимият имот, предмет на спорните вещни права, се прилага по отношение на иск, с който се цели да се установи, че правото на изкупуване на недвижим имот не е било упражнено надлежно⁶.

4. Във връзка с предишната точка се поставя и друг въпрос⁷, а именно дали в случай на висящ процес по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, вторият сезиран съд има право да не спре производството, ако счита, че първият сезиран съд всъщност няма изключителна компетентност по силата на член 22, точка 1 от същия регламент и поради това решението, което би могъл да постанови, няма да бъде признато в останалите държави членки съгласно член 35, параграф 1 от същия регламент⁸.

5. Запитващата юрисдикция иска също да се установи дали могат да се сметат за попадащи в обхвата на правилото за висящ процес, предвидено в член 27 от Регламент № 44/2001, две производства, образувани от съдилища на различни държави членки, от една страна, когато две лица са съответници спрямо трето лице в едното от тези производства и насрещни страни в другото и от друга, когато във въпросните производства основанията на исковете са различни, но и по двете се поставя един и същ обуславящ въпрос⁹.

6. Освен това от Съда се иска да уточни дали, когато съгласно член 27, параграф 1 от посочения регламент вторият сезиран съд спира производството, той трябва не само да разгледа възражението на една от страните, че предявявайки иск пред първия сезиран съд, другата страна е извършила злоупотреба с право, но и да гарантира правото на съдебна защита на сезиращия го ищец и в случай на утвърдителен отговор, какви последици би следвало да произтекат от това¹⁰.

7. Съдът е приканен и да установи дали, преди да може да приложи член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 относно свързаните искове, висящи пред съдилищата на различни държави членки, вторият сезиран съд трябва да е приел, че в конкретния случай член 27, параграф 1 от този регламент относно случаите на висящ процес не е приложим¹¹.

8. Накрая запитващата юрисдикция пита кои са критериите, които може да вземе предвид при упражняването на свободата на преценка, предоставена с член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001, като припомня, че съгласно тази разпоредба спирането на производството не е задължително при свързани искове¹².

6 — Вж. третия преюдициален въпрос.

7 — Вж. четвъртия преюдициален въпрос.

8 — Глава III, раздел 1 от Регламент № 44/2001 се отнася до признаването в една държава членка на решенията, постановени в друга държава членка. Член 34, точка 3 от този раздел предвижда, че съдебно решение не се признава, ако противоречи на съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата членка, в която се иска признаване. В член 35, параграф 1 се добавя, че същото важи и „ако [съдебното решение] противоречи на раздел 3, 4 и 6 от глава II [...]“, което включва изключителната компетентност в областта на вещните права върху недвижим имот.

9 — Вж. първия и втория преюдициален въпрос.

10 — Вж. петия преюдициален въпрос и първата част на осмия преюдициален въпрос.

11 — Вж. шестия преюдициален въпрос.

12 — Вж. седмия преюдициален въпрос и втората част на осмия преюдициален въпрос.

II – Спорът по главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

9. Спорът по главното производство е между г-жа I. Weber и г-жа M. Weber, две възрастни сестри, които са съсобственички на недвижим имот в Мюнхен (Германия) със съответно шест десети и четири десети идеални части. Въз основа на нотариален акт от 20 декември 1971 г. в имотния регистър е вписано вещно право на изкупуване на въпросния имот в полза на г-жа I. Weber съгласно член 1094, параграф 1 от Германския граждански законник¹³ (Bürgerliches Gesetzbuch, наричан по-нататък „ГГЗ“).

10. С нотариално заверен договор от 28 октомври 2009 г. г-жа M. Weber продава своите четири десети идеални части на германското дружество Z. GbR, единият от чиито управители е неин син — г-н Calmetta, адвокат, установен в Милано (Италия). Съгласно включена в договора клауза г-жа M. Weber си запазва право на отказ, валидно до 28 март 2010 г. и подчинено на някои условия.

11. Уведомена от нотариуса, заверил въпросния договор в Мюнхен, с писмо от 18 декември 2009 г. г-жа I. Weber упражнява на основание членове 463 и 464 от ГГЗ¹⁴ правото си на изкупуване на въпросните идеални части.

12. На 25 февруари 2010 г. с договор, сключен пред същия нотариус, г-жа I. Weber и г-жа M. Weber изрично признават действителното упражняване на това право на изкупуване и се споразумяват собствеността да бъде прехвърлена на г-жа I. Weber на същата цена като договорената в договора за продажба, подписан от г-жа M. Weber и Z. GbR. Изглежда, че двете са се договорили нотариусът да не предприема действия по вписване на прехвърлянето на собствеността в имотния регистър, докато г-жа M. Weber не се откаже от упражняването на правото си на отказ, произтичащо от договора от 28 октомври 2009 г., в съответствие с член 873, параграф 1 от ГГЗ¹⁵ и член 19 от Наредбата за имотния регистър (Grundbuchordnung)¹⁶. На 2 март 2010 г. г-жа I. Weber заплаща договорената продажна цена, а именно 4 милиона евро. С писмо от 15 март 2010 г. г-жа M. Weber декларира, че е упражнила правото си на отказ.

13. С искова молба от 29 март 2010 г., за която г-жа I. Weber е уведомена на 11 май 2010 г., Z. GbR сезира Tribunale ordinario di Milano (граждански съд в Милано) с иск срещу г-жа I. Weber и г-жа M. Weber, като цели да се установи, че волеизявлението, с която г-жа I. Weber е упражнила правото си на изкупуване, е недействително, както и че сключеният между г-жа M. Weber и това дружество договор е действителен.

13 — Съгласно тази разпоредба „[н]едвижим имот може да бъде обременен с тежест по такъв начин, че лицето, в чиято полза тя е учредена, да има спрямо собственика право да изкупи имота“.

14 — Съгласно член 463 от ГГЗ „[к]ойто има право на изкупуване на дадена вещ, може да упражни това право, щом задълженото лице сключи договор за продажба на тази вещ с трето лице“. По смисъла на член 464 от ГГЗ „[п]равото на изкупуване се упражнява с изявление, отправено до задълженото лице. Изявлението не се нуждае от формата, предвидена за договора за продажба. [...] С упражняване на правото на изкупуване продажбата на идеални части от задълженото лице на правоимащия се извършва при условията, уговорени между задълженото и третото лице“.

15 — Съгласно тази разпоредба „[з]а прехвърлянето на собствеността върху недвижим имот [...] е нужно съгласието на правоимащия и другата страна за настъпване на правната промяна и вписването на тази промяна в имотния регистър, освен ако в закона не е предвидено друго“.

16 — Той гласи, че „[в]писването се извършва, когато лицето, чието право е засегнато от него, даде съгласие за това“.

14. На 15 юли 2010 г. г-жа I. Weber сезира Landgericht München I, като иска от този съд да задължи г-жа M. Weber да даде съгласие в имотния регистър да бъде вписано прехвърлянето на собствеността върху притежаваните от нея четири десети идеални части¹⁷. Г-жа M. Weber възразява, като изтъква, *in limine litis*, наличието на висящ процес с оглед на висящото пред италианския съд дело.

15. С определения от 1 април 2011 г. и 23 август 2011 г. Landgericht München I спира образуваното пред него производство заради производството, висящо пред първоначално сезирания Tribunale ordinario di Milano, като се мотивира с член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 и субсидиарно с член 28, параграфи 1 и 3 от същия регламент.

16. Г-жа I. Weber обжалва пред Oberlandesgericht München. С решение от 16 февруари 2012 г., внесено на 2 октомври 2012 г., същият решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси, като уточнява, че позицията на Landgericht München I му се струва обоснована:

- „1) Обхваща ли приложното поле на член 27 от Регламент [№ 44/2001] и случаи, при които в единия правен спор две от страните са ответници по иск, предявен срещу тях от трето лице, а в другия правен спор са ищец и ответник? Става ли въпрос в такъв случай за спор „между същите страни“, или различните искания, предявени в едното производство от ищеца срещу двамата ответника, трябва да се разгледат отделно, в резултат на което не може да се приеме, че става въпрос за спор „между същите страни“?
- 2) Налице ли е дело „с един и същ предмет“ по смисъла на член 27 от [Регламент № 44/2001], когато петитумът и основаниято на исковете в двете производства действително са различни, но:
 - а) за постановяване на решение по двете производства трябва да се разреши един и същи обуславящ въпрос или
 - б) с евентуален иск в едното производство се иска да се установи правоотношение, чието наличие или липса е за другото производство обуславящ въпрос?
- 3) Налице ли е по смисъла на член 22, [точка] 1 от Регламент № 44/2001 дело с предмет вещни права върху недвижим имот, когато е поискано да се установи, че ответникът не е упражнил надлежно безспорното си според германското право вещно право на изкупуване на недвижим имот, който се намира в Германия?
- 4) Трябва ли, произнасяйки се съгласно член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 и следователно, преди първият сезиран съд да е разрешил въпроса за компетентността си, вторият сезиран съд да провери дали първият сезиран съд е некомпетентен на основание член 22, [точка] 1, доколкото съгласно член 35, параграф 1 от Регламент № 44/2001 подобна некомпетентност на първия сезиран съд би довела до непризнаване на негово евентуално съдебно решение? Неприложим ли е член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 за втория сезиран съд, ако според същия първият сезиран съд е некомпетентен на основание член 22, [точка] 1 [...]?
- 5) Трябва ли произнасяйки се съгласно член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 и следователно, преди първият сезиран съд да е разрешил въпроса за компетентността си, вторият сезиран съд да разгледа възражението на една от страните, че сезирайки първия

17 — В подкрепа на тази искова молба г-жа I. Weber изтъква, че уговореното между Z. GbR и г-жа M. Weber право на отказ е относително недействително спрямо нея и че не е част от приложимите спрямо нея договорни клаузи поради упражненото от нея право на изкупуване.

съд, другата страна е извършила злоупотреба с право? Неприложим ли е член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 за втория сезиран съд, ако според същия сезирането на първия съд представлява злоупотреба с право?

- 6) Предполага ли прилагането на член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 вторият сезиран съд да е решил преди това, че в конкретния случай член 27 от Регламент № 44/2001 не намира приложение?
- 7) Може ли при упражняването на свободата на преценка, предоставена с член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001, да се вземе предвид:
 - а) че първият сезиран съд се намира в държава членка, в която от статистическа гледна точка производствата продължават значително по-дълго време, отколкото в държавата членка, в която се намира вторият сезиран съд;
 - б) че по преценка на втория сезиран съд трябва да се приложи правото на държавата членка, в която се намира той;
 - в) възрастта на една от страните;
 - г) какви са изгледите за успех на иска пред първия сезиран съд?
- 8) Трябва ли при тълкуването и прилагането на членове 27 и 28 от Регламент № 44/2001, освен целта да се избегнат несъвместими, съответно противоречиви решения, да се вземе предвид и правото на защита на сезирания втория съд ищец?“.

17. От допълнително представените материали по преписката е видно, че с Решение от 23 май 2013 г. Tribunale ordinario di Milano се отказва от компетентност в полза на германските съдилища, що се отнася до исковете, предявени от Z. GbR срещу г-жа I. Weber и г-жа M. Weber.

18. Писмени становища пред Съда представят г-жа I. Weber, г-жа M. Weber, германското правителство, швейцарското правителство, правителството на Обединеното кралство и Европейската комисия. На съдебното заседание от 9 октомври 2013 г. се явяват единствено представители на г-жа I. Weber, г-жа M. Weber и Комисията.

III – Анализ

19. В самото начало ще припомня, че доколкото Регламент № 44/2001 заменя Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 година относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела¹⁸, направеното от Съда тълкуване на разпоредбите на Конвенцията важи и за тези на посочения регламент, когато разпоредбите на тези актове могат да се квалифицират като еквивалентни¹⁹. В случая ми се струва, че такава еквивалентност е

18 — ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19 том 10 стр. 3). Конвенция, изменена последователно с конвенциите относно присъединяването на новите държави членки към нея (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“).

19 — Вж. по-специално Решение от 14 ноември 2013 г. по дело Maletic (C-478/12, точка 27 и цитираната съдебна практика).

налице, що се отнася до разпоредбите, които са посочени в преюдициалните въпроси, тъй като член 22, точка 1, член 27, параграф 1 и член 28, параграф 1 от този регламент отразяват същата систематика като съответните разпоредби на Брюкселската конвенция²⁰ и освен това са формулирани почти еднакво²¹.

20. Освен това ще подчертая, че ми се струва необходимо преюдициалните въпроси да се групират и разгледат в поредност, различна от избраната от запитващата юрисдикция. Ще започна анализа по-специално с третия въпрос, отнасящ се до предвидената в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 хипотеза на изключителна компетентност, след което ще продължа с четвъртия въпрос, целящ да се изясни действието на тази разпоредба по отношение на правилото за висящ процес в член 27 от същия регламент. Тази поредност ми се струва логична, тъй като според мен, когато на национален съд е предоставена такава изключителна компетентност по силата на въпросния регламент, от него не може да се изисква да проверява дали материалноправните критерии за висящ процес, споменати в първите два преюдициални въпроса²², са изпълнени по отношение на спора, с който е сезиран като втори съд. Всъщност считам, че при такава хипотеза никой съд на друга държава членка не може паралелно да бъде надлежно компетентен.

А – По тълкуването на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 и връзката между него и член 27 от същия регламент

1. По включването на вещното право на изкупуване в обхвата на правилото за изключителна компетентност, предвидено в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 (трети въпрос)

21. С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество пита дали, както самата тя предполага, искът, целящ да се установи, че ответникът не е упражнил надлежно вещното си право на изкупуване на имот, което съществува съгласно материалното право на държава членка по отношение на намиращ се в тази държава недвижим имот, спада към исковете относно „вещни права върху недвижим имот“ по смисъла на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001. При утвърдителен отговор този иск според запитващата юрисдикция би бил обхванат от хипотезата на изключителна компетентност, предвидена в тази разпоредба в полза на „съдилищата на държавата членка, в която е разположен имотът“.

22. По-конкретно тази юрисдикция се пита дали иск — като предявления от Z. GbR пред италианския съд — целящ да се обяви за недействително волеизявлението за изкупуване на намиращ се в Германия недвижим имот, попада в приложното поле на въпросния член, от което би следвало, че в този случай германските съдилища имат изключителна компетентност.

23. Следва да се отбележи, че според г-жа M. Weber този преюдициален въпрос е недопустим, от една страна, поради това че направеното пред германските съдилища искане за принудително вписване в имотния регистър няма за предмет вещни права върху недвижим имот по смисъла на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 и от друга страна, поради това че въпросното искане е ирелевантно за решението да се спре производството, което запитващата юрисдикция би могла да вземе на основание членове 27 и 28 от посочения регламент²³.

20 — А именно, съответно, член 16, параграф 1, буква а), член 21, параграф 1 и член 22, параграф 1 от Брюкселската конвенция.

21 — Вж. Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Folien Fischer и Fofitec (C-133/11, точки 31 и 32) и Решение от 3 октомври 2013 г. по дело Schneider (C-386/12, точка 21) относно, съответно, членове 27 и 22 от Регламент № 44/2001.

22 — А именно идентичността на страните, основанието и предметът.

23 — В подкрепа на позицията си тя изтъква, че образуването в Италия производство се основава не на вещно право, а на задълженията, съществуващи между Z. GbR и самата нея по силата на сключения на 28 октомври 2009 г. договор. Тя добавя, че поставеният в същото производство обуславящ въпрос, а именно дали г-жа I. Weber е упражнила надлежно правото си на изкупуване, не попада в приложното поле на посочения член 22, точка 1, тъй като съществуването на това право и произтичащите от него правомощия не се оспорват.

24. От постоянната съдебна практика обаче следва, че Съдът може да не се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси²⁴.

25. Случаят обаче не е такъв в настоящото дело предвид представените от Oberlandesgericht München данни, от които е видно, че паралелно предявеният пред италиански съд иск се отнася до действителността на направеното от г-жа I. Weber волеизявление за изкупуване на недвижим имот²⁵, докато висящият в Германия иск предполага същият този аспект да се разгледа като обуславящ въпрос. Тъй като тази юрисдикция надлежно излага мотивите за преюдициалния си въпрос и има нужда от отговор, за да се произнесе по спора, с който е сезирана, преюдициалното запитване следва да се приеме за допустимо.

26. Следва да се отбележи, че в логиката на съдебната практика относно член 16, точка 1, буква а) от Брюкселската конвенция²⁶ критерият за изключителна компетентност, определен в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001, а именно дело, „което има за предмет вещни права върху недвижим имот“, трябва да бъде разглеждан като самостоятелно понятие, присъщо на правото на Съюза. От това следва, че този израз трябва да се тълкува, от една страна, в зависимост от целите и от системата на този регламент и от друга страна, в зависимост от основните принципи, които произтичат от съвкупността от националните правни системи²⁷. В това отношение подчертавам, че принципът *forum rei sitae* е широко възприето правило за компетентност при трансграничните спорове относно вещни права върху недвижими имоти както в националните, така и в международните норми.

27. От телеологична гледна точка ще припомня, че основна причина за съществуването на изключителната компетентност, предоставена на съдилищата на държавата членка, в която се намира съответният недвижим имот²⁸, е интересът от добро правораздаване, доколкото тези съдилища могат най-добре, поради географската си близост, да решат споровете, отнасящи се до правата върху този имот²⁹, в какъвто смисъл Съдът неведнъж се произнася във връзка с Брюкселската конвенция³⁰.

24 — Вж. по-специално Решение от 21 февруари 2013 г. по дело ProRail (C-332/11, точка 31).

25 — Съгласно акта за преюдициално запитване „[п]ървото искане на Z. GbR от гражданския съд в Милано е „да обяви за незаконосъобразно и недействително направеното от г-жа I. [Weber] волеизявление за изкупуване на недвижим имот, доколкото последната изобщо не е приела в тяхната цялост договорните условия от първия договор, сключен между Z. GbR и г-жа M. [Weber], и по-специално правото на отказ на продавача“.

26 — Вж. Определение от 5 април 2001 г. по дело Gaillard (C-518/99, Recueil, стр. I-2771, точка 13), където се уточнява, че това самостоятелно определение позволява да се гарантират, доколкото е възможно, равни и еднакви права и задължения, произтичащи от въпросната конвенция за договарящите държави и заинтересованите лица, както и Решение от 18 май 2006 г. по дело ČEZ (C-343/04, Recueil, стр. I-4557, точка 25 и цитираната съдебна практика).

27 — По отношение на понятието „граждански и търговски дела“ по смисъла на Регламент № 44/2001 вж. по аналогия Решение по дело Schneider, посочено по-горе (точка 18).

28 — Подчертавам, че не само съдът, в района на който се намира недвижимият имот, има изключителна компетентност по смисъла на член 22 от Регламент № 44/2001, а всички съдилища на така определената държава членка.

29 — В своя Доклад по Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ С 59, 1979 г., стр. 1, по-специално стр. 35), г-н P. Jenard подчертава, че „тези спорове всъщност често водят до проверки, разследвания, експертизи, които трябва да се извършват на място. Освен това тази област отчасти често е подчинявана на обичаите, които по принцип се познават само от съдилищата по местонахождението на недвижимия имот или поне от тези в страната, в която се намира имотът“ [неофициален превод]. Ще добавя, че в множество държави членки, за да са противопоставими на трети лица, вещните права върху недвижим имот трябва да бъдат вписани в имотния или друг публичен регистър, за който важи презумпцията за достоверност и чието поддържане понякога се поверява на съдилищата по местонахождението на недвижимия имот, и че при всички положения решенията, постановени от последните, засягащи така вписаните права, трябва служебно да бъдат съобщени за целите на вписването.

30 — Вж. по-специално Решение по дело ČEZ, посочено по-горе (точки 28 и 29, както и цитираната съдебна практика).

28. От систематична гледна точка също така е вярно, че обхватът на правилото за изключителна компетентност, предвидено в член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001, не може да бъде разглеждан разширително в смисъл, който би бил по-широк от този, който изискват целите му³¹. Това произтича от факта, че посочената разпоредба въвежда изключение по отношение не само на общото правило за компетентност, предвидено в член 2, параграф 1 от този регламент — което е пречка за ответника да се яви пред съдилищата в близост до мястото, където живее, ако съответният недвижим имот не се намира в същата държава членка — но и на съдържащите се в този регламент специални правила за компетентност — което лишава страните от предвидените в него възможности за избор кой съд да бъде сезиран³².

29. Именно в този контекст, чрез прилагане на съдебната практика относно член 16, точка 1, буква а) от Брюкселската конвенция, Съдът вече е тълкувал ограничително материалния обхват на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001. Предвиденото в този член правило за изключителна компетентност по дела с „предмет вещни права върху недвижим имот“ е определено така, че „не обхваща всички иски за вещни права върху недвижими имоти, а само тези, които попадат в приложното поле на посочената конвенция [или съответно на посочения регламент] и едновременно с това са насочени, от една страна, към определяне на площта, състоянието, собствеността и владението на недвижим имот или към установяване на наличието на други вещни права върху тези имоти и от друга страна, към осигуряване спрямо носителите на тези права на защита, що се отнася до произтичащите от правото им правомощия“³³.

30. Освен това съгласно съдебната практика³⁴, за да се приложи член 16, точка 1 от Брюкселската конвенция, не е достатъчно искът да се отнася до вещно право върху недвижим имот или да има някаква връзка с такъв имот, а трябва основанието за него да е вещно, а не облигационно право³⁵. Разликата между вещното и облигационното право се състои в това, че първото, чийто обект са вещи, има действие по отношение на всички, докато второто може да бъде противопоставено само на задълженото лице. Това важи и за член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001.

31. В случая считам, че иск — като този, с който италианският съд първи е бил сезиран от Z. GbR — целящ да се установи, че вписано в имотния регистър право на изкупуване на недвижим имот не е било надлежно упражнено, попада в приложното поле на посочената по-горе разпоредба. Всъщност такъв иск се основава на съществуването на един вид право на предпочитание, що се отнася до определен недвижим имот³⁶, и има за цел да се определи какво е действието *erga omnes*, което упражняването на въпросното право може да произведе в полза на неговия притежател във връзка с прехвърлянето на собствеността, и по-специално по отношение на третото лице приобретател. Следователно спорът действително е за вещно, а не за облигационно право, и то такова върху недвижим имот. Считам, че изложените по-горе съображения за добро правораздаване, които са в основата на член 22, точка 1, потвърждават това тълкуване.

31 — Вж. Определение по дело Gaillard, посочено по-горе (точка 14), Решение от 13 октомври 2005 г. по дело Klein (C-73/04, Recueil, стр. I-8667, точка 15) и Решение по дело ČEZ, посочено по-горе (точка 26 и цитираната съдебна практика).

32 — Член 23, параграф 5 от въпросния регламент предвижда по-специално, че „[с]поразумения[та] [...], с които се предоставя компетентност, нямат правно действие, [...] ако съдилищата, чиято компетентност те претендират да изключат, имат изключителна компетентност по силата на член 22“.

33 — Решение по дело Schneider, посочено по-горе (точка 21 и цитираната съдебна практика относно Брюкселската конвенция).

34 — Вж. по-специално Решение от 17 май 1994 г. по дело Webb (C-294/92, Recueil, стр. I-1717, точка 14) и Определение по дело Gaillard, посочено по-горе (точки 16 и 17, както и цитираната съдебна практика).

35 — Без изключението в посочената точка 1, предвидено за исковете във връзка с договор за наем на недвижим имот.

36 — Ще отбележа, че в своя Доклад относно Конвенцията за присъединяването на Кралство Дания, Ирландия и Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия към относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, както и към Протокола за нейното тълкуване от Съда (ОВ С 59, 1979 г., стр. 71) г-н P. Schlosser споменава сред вещните права, съществуващи в държавите членки на произход, и по-специално в Германия, „правата, предоставящи право на предпочитание“ (вж. точка 166).

32. Ето защо предлагам на третия преюдициален въпрос да се отговори, че иск във връзка с надлежното упражняване на правото на изкупуване на недвижим имот, какъвто е предявеният пред италианския съд, сезиран преди запитвания в настоящото дело, попада в обхвата на понятието за иск с „предмет вещни права върху недвижим имот“ по смисъла на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001.

2. По последиците — с оглед на евентуално спиране на делото поради висящ процес — от изключителната компетентност на втория сезиран съд съгласно член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 (четвърти въпрос)

33. Четвъртият преюдициален въпрос по същество се отнася до взаимовръзките между член 22, точка 1 и член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, и по-специално до това дали първата разпоредба допуска отклонение от втората. Всъщност Съдът е приканен да се произнесе дали, когато паралелни производства са висящи в две различни държави членки, вторият сезиран съд трябва да вземе предвид това, че според него едно евентуално решение на първия сезиран съд не би било признато в останалите държави членки съгласно член 35, параграф 1 от този регламент поради незачитане на изключителната компетентност, предвидена в посочения член 22, точка 1 във връзка с вещните права върху недвижим имот.

34. Считам, че на този въпрос следва да се даде утвърдителен отговор. Струва ми се, че това се налага, най-напред, с оглед на текста на член 27 от Регламент № 44/2001, който възпроизвежда този на член 21 от Брюкселската конвенция. Формулировката на последната разпоредба е претърпяла значителна промяна и това следва да се вземе предвид. Преди внесеното през 1989 г. изменение³⁷ въпросният член 21 е бил формулиран така, че вторият сезиран съд е можел да спре делото — вместо задължително да се откаже от компетентност — само когато компетентността на другия съд е била оспорена.

35. Настоящият механизъм е обърнат, тъй като вторият сезиран съд, напротив, е длъжен да спре делото, „докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд“. По дефиниция обаче тази компетентност няма как да бъде установена, когато предвид предмета на спора вторият сезиран съд е единственият, разполагащ с изключителна компетентност като тази по член 22, точка 1 от посочения регламент, която задължително има предимство³⁸.

36. Считам, че този анализ не е в противоречие с практиката на Съда относно член 21 от Брюкселската конвенция. Всъщност Решение по дело Overseas Union Insurance и др. съдържа съждения *obiter dictum*³⁹, които могат да се разглеждат а *contrario* като налагащи тезата, че когато разполага с изключителна компетентност, предвидена в тази конвенция, и по-специално в член 16 от нея (еквивалентен на член 22 от Регламент № 44/2001), вторият сезиран съд може да вземе предвид липсата на компетентност на първия сезиран съд. По-конкретно, при такова положение вторият сезиран съд се ограничава до разглеждането на своята собствена компетентност, която в конкретния случай е изключителна, както това се изтъква от генералния адвокат Van Gerven в това дело⁴⁰.

37 — С Конвенцията от 26 май 1989 г. за присъединяването на Кралство Испания и Португалската република (ОБ L 285, стр. 1).

38 — Вж. в този смисъл *Gaudemet-Tallon*, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe*. LGDJ, Paris, 4. ed., 2010.338-1; *Magnus*, U. и *Mankowski*, P. (ed.), *European Commentaries on Private International Law*, Brussels I Regulation, Sellier, Munich. 2. ed. 2012. p. 478 sq., 5 et 10, както и p. 496, 55.

39 — Решение от 27 юни 1991 г. (C-351/89, Recueil, стр. I-3317), в чиято точка 26 се споменава, че „освен в хипотезата, когато вторият сезиран съд разполага с изключителна компетентност съгласно Конвенцията, и по-специално съгласно член 16 от нея [...], този съд може [...] само да спре делото“ (курсивът е мой). Въпреки че в спора по главното производство не е била заявена никаква изключителна компетентност в полза на втория сезиран съд (вж. точка 21 от това решение), Съдът все пак изтъква този аспект, също както и генералният адвокат Van Gerven (вж. точка 9 от неговото заключение по това дело).

40 — Пак там, точки 21, 25 и 26 от това решение, както и точка 13 от това заключение.

37. Този подход, който е възприет спрямо първоначалната редакция на посочения член 21, според мен следва а fortiori да надделее по отношение на член 27 от Регламент № 44/2001, чиято формулировка е още по-изрична, що се отнася до необходимостта компетентността на първия сезиран съд да бъде формално установена, преди да може да се изведат всички последици от наличието на висящ процес.

38. Ще добавя, че този анализ ми се струва съвместим с последващата съдебна практика. В Решение по дело Gasser⁴¹, което от своя страна се отнася до изменената редакция на член 21 от Брюкселската конвенция, Съдът постановява, че съдържащото се в него процесуално правило „се основава недвусмислено и единствено на хронологичния ред, в който са сезирани съответните съдилища“. От това той заключава, че вторият сезиран съд, чиято компетентност е заявена по силата на клауза за подсъдност, трябва все пак да спре разглеждането на делото, докато първият сезиран съд обяви, че не е компетентен, и то по-специално поради съображения за правна сигурност⁴².

39. В това дело обаче е ставало въпрос за конкретен случай на изключителна компетентност по силата на уговорка за избор на съд, от която страните могат да се откажат или чиято валидност може да бъде оспорена⁴³, а не за хипотеза на компетентност, свързана пряко с предмета на спора, какъвто е случаят с вещните права върху недвижим имот съгласно член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001.

40. Когато обаче вторият сезиран съд е единственият с изключителна компетентност⁴⁴ на основание на последната разпоредба, според мен не би било уместно той да спре на основание член 27, параграф 1 от този регламент висящото пред него дело, в очакване на решението на първия сезиран съд, тъй като последният не би могъл надлежно да обяви, че има компетентност, и следователно да се произнесе по същество в паралелното производство. Друг подход би благоприятствал т.нар. искове „торпили“, които могат първи да бъдат предявени в държава членка единствено с превратната цел да се заобиколи компетентността, и то изключителна, на съдилищата на друга държава членка, а именно тази в която се намира спорният недвижим имот.

41. Системата, в която се вписва член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, потвърждава предлаганото от мен тълкуване. Всъщност съгласно член 25 от този регламент задължение за отказ от компетентност имат всички съдилища на държавите членки, различни от тези по местонахождението на недвижимия имот, с който са свързани спорните вещни права⁴⁵. Освен това съгласно член 35, параграф 1 и член 45, параграф 1 от този регламент решение, постановено от първия сезиран съд при незачитане на предвидената във въпросния член 22, точка 1 компетентност, няма да бъде нито признато, нито изпълнено в останалите държави членки. При тези обстоятелства спирането на делото от втория сезиран съд, който има изключителна компетентност, би било чиста загуба на време и в разрез с изискването да се осигури добро правораздаване.

41 — Решение от 9 декември 2003 г. (C-116/02, Recueil, стр. I-14693, точка 47).

42 — Вж. точки 41—54 от това решение с уточнението, че генералният адвокат Léger се произнася в обратния смисъл (вж. точка 57 и сл. от неговото заключение по това дело).

43 — Точки 49—51 от същото решение.

44 — Обратно, съгласно член 29 от Регламент № 44/2001, приложим както в случаите на висящ процес, така и на свързани искове, „[к]огато исковете спадат към изключителната компетентност на няколко съдилища, всеки съд, различен от първия сезиран съд, се отказва от компетентност в полза на този съд“ (курсивът е мой).

45 — По смисъла на въпросния член 25, „[к]огато съд на държава членка е сезиран с иск, който основно засяга дело, по отношение на което съдилищата на друга държава членка имат изключителна компетентност по силата на член 22, той служебно прогласява, че не е компетентен“.

42. При все това, за да не бъде предвиденият в член 27, параграф 1 механизъм лишен от своето полезно действие, считам, че възможността вторият сезиран съд да обяви изключителната си компетентност в ущърб на предимството, принципно предоставено на първия сезиран съд, следва да бъде ограничена до случаите, в които е възможна надеждна прогноза за признаването и изпълнението и няма риск от противоречащи си съдебни решения. Също като швейцарското правителство и това на Обединеното кралство смятам, че въпросната прогноза е възможна, когато споровете се вписват в приложното поле на член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001. Целта на регламента, и по-специално на член 27 от него, а именно да се избегнат паралелни производства пред съдилищата на различни държави членки, както и противоречащите си съдебни решения, които могат да произтекат от това⁴⁶, не би била засегната в този конкретен контекст, тъй като при него вероятността за такива решения е доста малка.

43. Поради това предлагам на четвъртия преюдициален въпрос да се отговори утвърдително, доколкото в случай като този в настоящото дело няма две еднакво компетентни съдилища и поради това не е налице и положителна препирня за подсъдност, която се налага да бъде решена чрез прилагане на разпоредбите на Регламент № 44/2001 относно висиящия процес.

Б – По тълкуването на член 27, параграф 1 от Регламент 44/2001

44. Другите четири преюдициални въпроса относно член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001⁴⁷ ще бъдат групирани така, че най-напред да се разгледат 1) условията, които трябва да са изпълнени, за да е налице висящ процес по смисъла на въпросната разпоредба, след което 2) последиците от евентуалното наличие на висящ процес.

45. Според мен няма да е нужен отговор на тези въпроси, ако, както предлагам, Съдът приеме, че висящ процес по смисъла на посочения член няма как да е налице в настоящото дело поради превеса на изключителната компетентност на *forum rei sitae*, предвидена в член 22, точка 1 от този регламент. Следователно становището, което по-долу ще дам по тези въпроси, е единствено субсидиарно.

1. По условията за наличието на висящ процес по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001

46. Първите два преюдициални въпроса се отнасят до условията, при които възниква висящ процес съгласно член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001. Съдът по-специално трябва да уточни какво следва да се разбира под изразите а) „дела [...] между същите страни“ и б) „дела с един и същ предмет“, на които не е дадено определение в тази разпоредба.

47. Като начало ще припомня, че тези два израза трябва да са предмет на самостоятелно определение, тоест такова, което е отделно от дефинициите, преобладаващи в една или друга държава членка⁴⁸.

48. Според мен при тълкуването на разпоредбите на Регламент № 44/2001 относно висиящия процес би било уместно косвено да се вземе предвид възприетият от Съда в Решение по дело Tatra подход във връзка с тълкуването на паралелното понятие за свързани иски, което обхваща „всички случаи, при които е налице риск от противоречиво разрешаване на споровете, дори и решенията да могат да бъдат изпълнени поотделно и правните последици от тях да не

46 — Цел, обявена в съображение 15 от този регламент.

47 — А именно първият, вторият, петият и осмият преюдициален въпрос.

48 — В съответствие със съдебната практика относно тълкуването на член 21 от Брюкселската конвенция, който е еквивалентен на член 27 от Регламент № 44/2001, вж. по-специално Решение от 8 декември 1987 г. по дело Gubisch Maschinenfabrik (144/86, Recueil, стр. 4861, точка 11) и Решение от 19 май 1998 г. по дело Drouot assurances (C-351/96, Recueil, стр. I-3075, точка 16).

се изключват взаимно⁴⁹. От това ще заключа, че що се отнася до висиящия процес, той е свързан с положения, при които *бъдещите решения не биха могли да се изпълнят поотделно и правните последици от тях се изключват взаимно*. Според мен това е причината на втория сезиран съд да бъде вменено задължението да спре делото, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд⁵⁰.

49. Ще добавя, че това тълкуване изисква да се направят и съответните изводи от факта, че пределите, както обективни, така и субективни, на силата на пресъдено нещо (или *res judicata*) на решенията по граждански дела не са били предмет на хармонизация в правото на Съюза. Следователно прилагането на разпоредбите относно висиящия процес не е без затруднения, доколкото според мен отводът за висиящ процес в действителност е антиципирана форма на отвода за пресъдено нещо на решението, което първият сезиран съд ще трябва да приеме. Освен това във връзка с изпълнението на задължението за спиране на делото, предвидено в член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, не следва да се изисква от втория сезиран съд да е запознат с особеностите на материалното или процесуално гражданско право, приложимо в държавата членка на първия сезиран съд. Считам, че вторият сезиран съд трябва да може да постанови своето решение въз основа на един по-скоро технически анализ на исковете, по които е образувано паралелно висиящото производство.

а) По тълкуването на израза „между същите страни“ по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент 44/2001 (първи въпрос)

50. С първия си въпрос запитващата юрисдикция пита Съда дали могат да се разглеждат като дела „между същите страни“ — един от критериите за прилагане на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 — две паралелни производства, в първото от които заинтересованите и в двата случая лица са ответници, а във второто — съответно ищец и ответник.

51. След като вече е бил приканен да даде определение на този израз в рамките на тълкуването на Брюкселската конвенция, Съдът е постановил, че „идентичността на страните трябва да се преценява независимо от положението на едната и другата в двете производства, като ищецът в първото производство може да бъде ответник във второто“⁵¹, и обратно. В паралелните производства е възможно страните да са с разменени процесуални роли.

52. Също така е прието, че висиящ процес е налице и в случай не само на пълна, но и на частична идентичност между засегнатите лица, при условие че „поне единият от ищите и единият от ответниците в първото образувано производство са и сред ищите и ответниците във второто, или обратно“⁵².

49 — Решение от 6 декември 1994 г. (C-406/92, Recueil, стр. I-5439, точка 53).

50 — Всъщност като швейцарското правителство считам, че правилата относно висиящия процес целят да предотвратят риска от „формално противоречащи си решения“, които поради това са изцяло несъвместими помежду си на етапа на изпълнението.

51 — Решение по дело Tatry, посочено по-горе (точка 31), както и заключението на генералния адвокат Tesauro по това дело (точки 14 и 20).

52 — Решение по дело Tatry, посочено по-горе (точки 29 и 34). В този случай вторият сезиран съд е длъжен да се откаже от компетентност единствено при положение че страните по спора пред него са и страни в преди това образуваното производство и производството пред него може да продължи между останалите страни.

53. Освен това, като възприема едно особено широко схващане за този критерий, в Решение по дело Drouot assurances Съдът посочва, че прилагането на разпоредбите относно висиящия процес понякога може да се налага дори при липсата на формална идентичност на страните в двете производства, при положение че интересите на съответните лица са в такава степен еднакви и неотделими, че тези лица трябва да се разглеждат като една и съща страна, тъй като „съдебно решение, постановено срещу единия, би имало силата на пресъдено нещо по отношение на другия“⁵³.

54. Според мен обаче обхватът на това решение следва да се ограничи до случаите на *litis consortium necessarium* или до подобни положения, при които не съществува никакво съмнение от правна гледна точка, що се отнася до идентичността и неотделимостта на интересите на страните. По принцип от втория сезиран съд не може да се изисква да преценява дали са изпълнени подобни критерии, като се има предвид, че това би могло да наложи да се изслушат всички страни по спора, висящ пред първия сезиран съд, или да се съберат нужните доказателства.

55. Без такова ограничение прилагането на въпросната съдебна практика според мен би могло да доведе до отказ от правораздаване, тъй като висящо производство срещу едно лице в първа държава членка би попречило да се образува и приключи производство срещу друго лице във втора държава членка, дори и постановеното по първото дело съдебно решение да няма изпълнителна сила спрямо ответника във второто дело в последната държава членка⁵⁴. В това отношение следва да се припомни, че правата, признати в членове 6 и 13 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и на основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.⁵⁵, и в член 47, първа и втора алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз⁵⁶, са лични права, които съществуват независимо дали засегнатото физическо или юридическо лице има, или не интереси, които са неотделими от или идентични с тези на друго лице. С оглед на това, че те представляват отделни правни субекти, дори и да имат общи интереси, даден правен субект не може правомерно да бъде лишен от възможността искът му да бъде разгледан без забавяне, поради факта че друг правен субект е ответник по дело пред съд на друга държава членка.

56. Що се отнася по-специално до случая по настоящото дело, от формулировката на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 според мен ясно личи, че по смисъла на тази разпоредба идентичността на страните изисква те да са противопоставени и в двете паралелно висящи производства⁵⁷. Подобно изискване отразява и класическия за гражданското производство подход, който се основава на двуполусни процесуални отношения между ищец и ответник, предявяващи насрещни искания.

53 — Решение по дело Drouot assurances, посочено по-горе (точки 19 и 23).

54 — Например интересите на дружество и неговия клон, чийто дружествен капитал изцяло е притежаван от въпросното дружество, в някои случаи могат да бъдат неотделими и идентични, но това не означава непременно, че решението, постановено срещу въпросното дружество в дадена държава членка, има изпълнителна сила спрямо неговия клон в държавата членка, в която последният е установен.

55 — Наричана по-нататък „ЕКПЧ“. Предвиденото в член 6 „право на справедлив съдебен процес“ включва достъпа до съд, по-специално в разумен срок, справедливостта на производството, по-специално по отношение на доказателствата, и правото на състезателно производство (параграф 1), както и презумпцията за невиновност (параграф 2) и правото на защита (параграф 3). Член 13 закриля „правото на ефективно средство за защита“.

56 — Наричана по-нататък „Хартата“. Посочените алинеи се отнасят съответно до правото на лицето на ефективни правни средства за защита и правото делото му да бъде гледано от безпристрастен съд, докато трета алинея от въпросния член 47 засяга правната помощ. По възникването и съдържанието на тази разпоредба вж. Разяснения относно Хартата на основните права (ОВ C 303, 2007 г., стр. 17), и по-специално Решение от 13 март 2007 г. по дело Unibet (C-432/05, Сборник, стр. I-2271, точка 37) и Решение от 18 март 2010 г. по дело Alassini и др. (C-317/08-C-320/08, Сборник, стр. I-2213, точка 61).

57 — Това е вярно по отношение на текста на френски език на тази разпоредба, според който делата трябва да са заведени „entre les mêmes parties“ [„между същите страни“], но също така, както подчертава германското правителство, и по отношение на текстовете на други езици, и по-специално немския („zwischen denselben Parteien“), испанския („entre las mismas partes“), английския („between the same parties“), италианския („tra le stesse parti“), нидерландския („tussen dezelfde partijen“), португалския („entre as mesmas partes“) и финския („samojen asianosaisten välillä“) (курсивът е мой).

57. Макар че съгласно посочената по-горе съдебна практика в случай на висящ процес страните в паралелните производства могат да бъдат с противоположни процесуални качества, формулировката на тази разпореда не дава никакво основание същата да се прилага в случаи, в които, както в настоящия, и двете страни са ищци или ответници в първото производство, но едната е ищец, а другата ответник във второто.

58. Считаю, че прилагането на предвиденото в член 27, параграф 1 правило за спиране на делото при подобно положение би могло да застраши ефективната съдебна защита на страните и най-вече правото на защита на страната, която е ответник по първия спор. Всъщност пред първия сезиран съд тя не би могла да защити успешно интересите си срещу лице, което във въпросния спор също е в положението на ответник, а не на насрещна страна.

59. Това според мен също така би довело до критичен резултат с оглед на силата на пресъдено нещо и принудителното изпълнение на решението, постановено от първия съд в полза на единия от ответниците и в ущърб на неговия съответник. При съчетание на триъгълно (А срещу Б и В) и двуполусно положение (Б срещу В) не виждам причина успоредно постановените решения да не могат да бъдат изпълнени поотделно и по какъв начин би възникнал риск правните последици от тях да се изключват взаимно, предвид това че решенията по граждански и търговски дела не могат да имат действие *erga omnes*, тоест надхвърлящо съществуващото между ищеца и ответника правоотношение.

60. Предлагащото от мен тълкуване е съвместимо с основната цел на член 27 от Регламент № 44/2001, а именно да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, които поради това няма да могат да бъдат изпълнени в друга държава членка⁵⁸, тъй като такъв риск не е налице при обстоятелства като тези по настоящото дело. Всъщност произнесено от германски съд решение срещу г-жа М. Weber не би имало силата на пресъдено нещо, следователно и обвързваща сила, по отношение на Z. GbR в Италия и обратно, в Германия — ако става въпрос за решение, постановено от първо сезирания италиански съд. Освен това интересите на г-жа М. Weber, в качеството ѝ на длъжник от гледна точка на правото на изкупуване, не са еднакви с тези на въпросното дружество, което е купувач на обременения с това право недвижим имот.

61. Поради всички тези причини и противно на запитващата юрисдикция споделям становището на заинтересованите страни, с изключение на г-жа М. Weber⁵⁹, че искове като тези, с които в случая са сезирани съответно италианският и германският съд, не могат да се считат за заведени „между същите страни“ по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001. Ето защо, ако Съдът реши да се произнесе по първия въпрос, предлагам той да отговори на него отрицателно.

б) По тълкуването на израза „с един и същ предмет“ по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 (втори въпрос)

62. С втория си въпрос запитващата юрисдикция пита дали две дела са „с един и същ предмет“ по смисъла на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, когато се отнасят до искове с различен петитум и основание, но за постановяването на решение по двете паралелни производства трябва да се разреши същият обуславящ въпрос или с евентуален иск в едното от тях се иска да се установи правоотношение, чието наличие или липса е за другото обуславящ въпрос.

58 — Вж. по-специално съображения 10 и 15 от този регламент, както и Решение по дело Drouot assurances, посочено по-горе (точка 17).

59 — Уточнявам, че според г-жа М. Weber първият преюдициален въпрос е изцяло ирелевантен по отношение на прилагането на член 27 от Регламент № 44/2001 в конкретния случай.

63. Следва да се уточни, че в конкретния случай проблемът възниква единствено с оглед на комбинацията между първото искане от предявените пред първо сезирания италиански съд и искането, предявено пред след това сезирания германски съд.

64. Ще добавя, че не би следвало да се дава отговор на този въпрос, ако, както предлагам, отговорът на първия въпрос е отрицателен, тъй като, доколкото критериите във въпросния член 27 изрично са посочени като кумулативни, изпълнението на един от тях е достатъчно, за да се счита, че предвиденото в разпоредбата правило за висящ процес не е приложимо при съответните обстоятелства. Според мен наличието на идентичност на основаниято и предмета не може да се преценява отделно от въпроса дали е налице идентичност на страните. Основанието и предметът се отнасят до обективните предели както на исковете, така и на силата на пресъдено нещо на бъдещото решение. При споровете, попадащи в приложното поле на Регламент № 44/2001, обективните предели не могат да са по-широки от субективните⁶⁰.

65. Поради това единствено с цел да бъде изчерпателен ще подчертая, най-напред, че в посоченото по-горе Решение по дело *Gubisch Maschinenfabrik*⁶¹ Съдът е постановил, че „макар в немския текст на член 21“ от Брюкселската конвенция, който съответства на член 27 от Регламент № 44/2001, „да няма изрично разграничение между понятията „предмет“ и „основание“, той трябва да се разбира в същия смисъл като текста на всички останали езици, в който е налице такова разграничение“⁶². Поради това въпреки формулировката на поставения втори въпрос считам, че отговорът, който следва да му се даде, би трябвало да не се ограничава до понятието за предмет, а да обхваща и понятието за основание.

66. Следва да се припомни, че съгласно съдебната практика понятието „основание“ „обхваща правната норма и обстоятелствата, на които се основава искът“, докато понятието „предмет“ „сочи целта на иска“⁶³, тоест желанния изход на делото. Освен това, придържайки се към този подход с оглед на целта, Съдът вече е приел, че идентичността на предмета не се ограничава до случаите, при които предявените в двете паралелни производства искове са формулирани по един и същ начин⁶⁴. Съдът подчертава също, че за да се прецени дали два иска имат един и същ предмет, следва да се вземат предвид единствено исканията на съответните ищци в тези производства, а не и възраженията на ответника⁶⁵.

67. Що се отнася до конкретната проблематика, повдигната в настоящото дело, от самото начало ще отбележа, че обстоятелството, че един и същ обуславящ въпрос се поставя в две паралелни производства, според мен не е определящо за това дали основаниято и предметът на съответните спорове са едни и същи⁶⁶. Считам, че идентичността на основаниято и предмета трябва да се разгледа най-вече в светлината на евентуалните последици от бъдещото решение на първия сезиран съд. Така следва да се постави въпросът дали ответникът в първото

60 — С други думи, за целите на прилагането на член 27 от този регламент не би имало смисъл да се поставя въпросът дали искът на ищеца А срещу ответника Б има същия петитум и същото основание като иска на ищеца В срещу ответника Г.

61 — Вж. точка 14 от това решение.

62 — Обратно, по-специално на текста на френски език, в който се прави изрично разграничение между основаниято и петитума на исковете, този на немски език е следният: „Klagen wegen desselben Anspruchs“, което може да се преведе като „дела с един и същи предмет“. Следва да се уточни, че това не е отделен случай, предвид това че текстът на английски език също не съдържа разграничение („proceedings involving the same cause of action“). По този въпрос вж. *Magnus*, U. et *Mankowski*, P. Op. cit. p. 502 sq.

63 — Решение по дело *Tatry*, посочено по-горе (точки 39 и 41), и Решение от 14 октомври 2004 г. по дело *Mærsk Olie & Gas* (C-39/02, Recueil, стр. I-9657, точки 35 и 38).

64 — Решение по дело *Gubisch Maschinenfabrik*, посочено по-горе (точка 15 и сл.). Съдът е приел, че при предявен в държава членка иск за изпълнение на договор, чиято цел е договорът да прояви пълното си действие, и предявен в друга държава членка иск за разваляне на същия договор или за обявяването му за недействителен, чиято цел е заличаване на договора от правния мир, задължителната сила на този договор е „центърът“ на тези две паралелни производства, като вторият иск може дори да се счита само за средство за защита срещу първия.

65 — Решение от 8 май 2003 г. по дело *Gantner Electronic* (C-111/01, Recueil, стр. I-4207, точка 32).

66 — Например един и същ обуславящ въпрос относно представителната власт на пълномощник би могъл да се постави в спорове относно отделни договори за продажба.

производство все още има какво да спечели във второто, след като е спечелил или загубил делото в първото. С други думи, трябва да се вземе предвид каква е търсената правна последица и на какво основание постановеното по първия спор решение би имало обективна сила на пресъдено нещо пред втория сезиран съд.

68. Достатъчно е да се установи, че по принцип определянето на даден въпрос като „обуславящ“ би следвало да изключи въпросното правоотношение от обхвата на понятието за предмет на делото по смисъла на член 27 от Регламент № 44/2001, тъй като целта на дадено производство не може да се състои само в това да се получи отговор на въпрос, който съдът трябва да разгледа предварително, за да може или да отхвърли, или да уважи исканията на ищеца. Това важи независимо дали в другото производство обуславящият въпрос също се явява обуславящ въпрос или пък е повдигнат с евентуален иск.

69. В това отношение ще припомня, че в случая предявеният пред италианския съд иск се отнася главно до недействителността на направеното от г-жа I. Weber волеизявление за изкупуване поради неприемането от нейна страна на всички условия по подписания между Z. GbR и г-жа M. Weber договор, и по-специално на правото на г-жа M. Weber да се откаже от договора. Освен това Z. GbR иска, при условията на евентуалност, да се установи, че г-жа I. Weber е била обвързана от условията на договора, сключен между това дружество и г-жа M. Weber, в това число и от въпросното право на отказ. За сметка на това искът, с който е сезиран германският съд, цели да бъде принудена г-жа M. Weber да даде съгласие за вписването в имотния регистър на г-жа I. Weber като собственик на четирите десети идеални части от съсобствения имот, които първата притежава.

70. Следователно чисто формално не е налице идентичност на предмета на тези две производства и няма риск от противоречащи си съдебни решения. Има обаче припокриване между петитума на евентуалният иск, предявен в Италия, и основаниято на иска, предявен в Германия, що се отнася до това дали договорната клауза относно правото на отказ на г-жа M. Weber е противопоставима на г-жа I. Weber. В това отношение, подобно на Комисията, считам, че е налице идентичност между предметите на тези два иска, която може да е достатъчна с оглед на критериите, развити в посочената по-горе съдебна практика, и която позволява да се направи препратка към проблематиката, представляваща „центърът“ на двете паралелни производства⁶⁷, тоест в случая надлежното упражняване на въпросното право на изкупуване.

71. За сметка на това смятам, що се отнася до основаниято, че двата спора действително произтичат от едни и същи факти, но както изтъква германското правителство, исканията произтичат от два различни правни акта. Всъщност искът на Z. GbR пред италианския съд се основава на сключения на 28 октомври 2009 г. от него договор с г-жа M. Weber, докато искът на г-жа I. Weber пред германските съдилища — на споразумението, което самата тя сключва с г-жа M. Weber, след като упражнява правото си на изкупуване. Следва да се отбележи, че макар в акта за преюдициално запитване да не се уточняват правните разпоредби, на които се основават исканията на Z. GbR пред италианския съд⁶⁸, при все това изглежда, че тези искания са формулирани по такъв начин, че касаят договорни отношения. Обратно, спорът във висшото в Германия производство се основава на член 464 от ГГЗ⁶⁹ и произтича от вещно право на изкупуване. Предвид даденото от Съда определение на понятието „основание“⁷⁰ като

67 — Вж. бележка 64 от настоящото заключение.

68 — В постановеното на 23 май 2013 г. решение на Tribunale ordinario di Milano, приложено към преписката по настоящото дело, също не се уточнява правното основание на исканията, с които този съд е бил сезиран.

69 — Разпоредба, цитирана в бележка под линия 14 от настоящото заключение.

70 — Решение по дело Tatry, посочено по-горе (точка 39). По-специално в посоченото по-горе Решение по дело Gubisch Maschinenfabrik Съдът е приел, че двата паралелни спора имат едно и също основание, тъй като произтичат от „едно и също договорно отношение“ (вж. точка 15).

включващо едновременно правната норма и обстоятелствата, на които се основава искът, ми се струва, че при тези две дела не е налице идентичност на основанията, тъй като правният акт, разглеждан във второто, не е обвързан с изтъкнатия в първото договор и споменатите в едното и в другото правни норми не ми изглеждат едни и същи.

72. Накрая бих искал да наблегна на факта, че ако материалният обхват на член 27 от Регламент № 44/2001 е твърде широк, това би могло да затрудни очертаването на границата между него и член 28 от този регламент, дори да лиши от полезно действие последната разпоредба, която се счита, че допълва предходната при производства, чиято паралелност е по-косвена⁷¹. На съотношението между тези две разпоредби ще се върна при отговора на поставения от запитващата юрисдикция шести въпрос.

73. Поради това предлагам, субсидиарно, на втория преюдициален въпрос да се даде отрицателен отговор.

2. По данните, които вторият сезиран съд следва да разгледа с оглед на прилагането на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001

74. Общото между петия и първата част на осмия въпрос е, че те засягат последиците, които следва да се изведат от възникването на висящ процес, и по-специално обстоятелствата, които вторият сезиран съд трябва да вземе предвид във връзка с решението за спиране на делото съгласно член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001. Те се отнасят съответно до това дали, преди да спре делото по силата на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, вторият сезиран съд трябва а) да разгледа възражението на една от страните, че сезирайки преди това съд на друга държава членка, другата страна е извършила злоупотреба с право, и при утвърдителен отговор, какви биха били последициите от това, както и б) да държи сметка за правото на съдебна защита на сезирания го ищец.

75. Ще уточня, че отговор на тези два въпроса не е нужен, ако предвид отговорите на въпросите, поставени от запитващата юрисдикция преди тези, Съдът заключи, както предлагам, че въпросният член 27 не е приложим при обстоятелства като тези по настоящото дело.

а) Относно злоупотребата с правото на иск, извършена от сезирания първия съд ищец (пети въпрос)

76. От самото начало ще подчертая, че петият въпрос ми се струва хипотетичен. Всъщност той визира случая, при който ищецът пред втория сезиран съд поддържа пред него, че сезирането преди това на друг съд от насрещната страна („другата страна“ по смисъла на този въпрос) представлява злоупотреба с право, и то преди последният да се е произнесъл по своята компетентност.

77. Както обаче г-жа М. Weber възразява, образуването в Италия паралелно производство е било започнато не от самата нея, а от Z. GbR, което не е страна във висящото пред запитващата юрисдикция производство, между, припомням, г-жа I. Weber и г-жа М. Weber. С оглед на постоянната съдебна практика⁷², тъй като отговорът, който Съдът може да даде на този

71 — Вж. този път по отношение на взаимовръзките между членове 21 и 22 от Брюкселската конвенция, *Boularbah*, H. La notion de 'mêmes parties', condition de la litispendance communautaire. — *Journal des tribunaux*. 1998, p. 774 sq., по-специално p. 776.

72 — Вж. по-специално Решение от 24 април 2012 г. по дело Kamberaj (C-571/10, точка 41 и цитираната съдебна практика).

въпрос, е очевидно ирелевантен за решаването на спора по главното производство⁷³ и в това отношение не би бил от полза за произнасянето на запитващата юрисдикция по спирането на делото съгласно член 27 от Регламент № 44/2001, считам, че този въпрос следователно е недопустим.

78. За случая, в който Съдът счете за необходимо да се произнесе по този въпрос, субсидиарно ще изложи становище.

79. В полза на един утвърдителен отговор⁷⁴ може да се отбележи, че използването на хронологията като единствен критерий за определянето на компетентност като тази по член 27 от Регламент № 44/2001 облагодетелства страната, която най-бързо е сезирала съд на държава членка. Добре известно е обаче, че съществува риск от искове „торпили“, чрез които недобросъвестните страни възможно най-бързо предявяват по съдебен ред правата си само за да заобиколят обичайните правила за компетентност, по-специално компетентността на съдилищата по местожителство на ответника, или пък с цел забавяне⁷⁵. Г-жа I. Weber поддържа, че именно такъв е случаят в настоящото дело⁷⁶.

80. Подобно на Комисията обаче считам, че евентуална злоупотреба с правото на иск от страна на ищеца, пръв сезирал съда на друга държава членка, не представлява обстоятелство, което вторият сезиран съд може, дори трябва да вземе предвид при наличието на висящ процес по смисъла на член 27 от Регламент № 44/2001.

81. Всъщност по отношение по-специално на твърдения, че първият ищец е предприел забавящи действия, Съдът вече е постановил, че очевидно би било в разрез както с текста, така и със системата и целта на Брюкселската конвенция член 21 от нея (еквивалентен на член 27 от Регламент № 44/2001) да се тълкува в смисъл, че не би следвало да се прилага в хипотезата, при която първият сезиран съд принадлежи към договаряща държава (или държава членка), чиито съдилища по принцип разглеждат делата с прекомерни забавяния⁷⁷.

82. Това стриктно тълкуване според мен би могло да се генерализира, така че да обхване възражение като това за злоупотреба с правото на иск от страна на сезирания първия съд ищец, предвид текста на въпросния член 27⁷⁸, който не съдържа изисквания, различни от проверката на идентичността на основанието, предмета и страните, и с оглед на принципа на взаимно доверие в равностойността на правните системи на държавите членки, който е в основата на тази разпоредба⁷⁹. Въпросната проверка има предимството да е обективна, а не да зависи от казуистична преценка.

73 — Следва да се подчертае, че швейцарското правителство също изтъква, че актът за преюдициално запитване не позволява да се определи дали и в каква степен в случая е налице злоупотреба с правото на иск.

74 — За да подкрепи тази позиция, че е възможно отклонение от предвиденото във въпросния член 27 правило за спиране на делото, когато от фактите се установява, че дадена страна злоупотребява с него, швейцарското правителство изтъква, че в този смисъл вече е било постановено решение от швейцарския Bundesgericht (Решение от 6 юли 2007 г., 4A_143/2007, E) по повод на еквивалентната разпоредба на Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, подписана в Лугано на 16 септември 1988 г. (OB L 319, стр. 9).

75 — Относно риска от такива процесуални тактики вж. *Magnus, U. et Mankowski*, P. Op. cit. p. 483 sq., 17 et 18.

76 — Тя изтъква, че Z. GbR е предявило иск в Италия поради продължителността на производствата в тази държава членка, за да ѝ попречи правомерно да придобие идеалните части на г-жа M. Weber от намиращия се в Германия недвижим имот, както и за да я обезсърчи да се защитава, по-специално поради напредналата ѝ възраст. Тя твърди, че малко преди предявяването на този иск в Италия г-жа M. Weber, която също като нея е ответник в италианското производство, се е преместила в Милано, където се намира адвокатската кантора на нейния син, който е член на ръководството на Z. GbR.

77 — Решение по дело Gasser, посочено по-горе (точки 70 и 73).

78 — Пак там (точка 71).

79 — Пак там (точка 72).

83. Поради това субсидиарно считам, че на петия въпрос трябва да се отговори в смисъл, че при прилагането на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 вторият сезиран съд не може да бъде задължен да вземе предвид възражението на ищеца, че сезирайки първа съд в друга държава членка, насрещната страна е извършила злоупотреба.

б) Относно правото на съдебна защита на сезирания втория съд ищец (първата част на осмия въпрос)

84. Първата част на осмия въпрос по същество се отнася до това дали член 27 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че когато следва да приложи този член, вторият сезиран съд трябва да вземе предвид не само целта да се избегнат несъвместими или противоречащи си решения⁸⁰, но също и „правото на съдебна защита“ или „правото на достъп до правосъдие“⁸¹ на сезирания го ищец.

85. Считам, че би било уместно отговорът да се ограничи до тълкуването на параграф 1 от посочения член 27, макар такова уточнение да не фигурира във въпроса. Всъщност настоящото дело касае случай на спиране на производството от страна на втория сезиран съд, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд⁸², а параграф 2 от този член се отнася до хипотезата на отказ от компетентност, когато компетентността на първия сезиран съд вече е установена.

86. Следва да се отбележи, че според запитващата юрисдикция защитата на правото на достъп до правосъдие не е основание за отклонение от правилото, приложимо в случай на висящ процес. Тя изтъква, че това би било в противоречие с принципа, който е в основата на Регламент № 44/2001⁸³, а именно че защитата на страните в процеса се гарантира еднакво във всички държави членки⁸⁴ освен при изключителни обстоятелства⁸⁵, които не са налице в конкретния случай.

80 — Което представлява основната цел на този член (вж. точка 42 от настоящото заключение).

81 — Последният израз фигурира в мотивите на акта за преюдициално запитване, свързани с този въпрос.

82 — Вж. точка 15 от настоящото заключение.

83 — Вж. по-специално съображение 16 от този регламент.

84 — Тя уточнява, че този принцип се приема, дори в действителност да са налице разлики между държавите членки, нещо, което е било известно при приемането на Регламент № 44/2001 и важи и днес.

85 — Тя изтъква крайни положения, при които първият сезиран съд временно преустановява дейността си например поради въоръжени конфликти или природни бедствия с трайни последици, които биха попречили на правораздаването.

87. По мое мнение да се позволи на съд на държава членка да вземе предвид *in concreto* правото на ищеца на достъп до правосъдие, само по себе си е в съответствие с правото на ефективна съдебна защита⁸⁶, гарантирано с членове 6 и 13 от ЕКПЧ и член 47, първа и втора алинея от Хартата⁸⁷. Следва да се уточни, че Съдът вече е постановил, че основните права на „ефективни правни средства за защита“ и „гледане на делото от безпристрастен съд“ по смисъла на този член от Хартата трябва да бъдат защитени включително при прилагането на Регламент № 44/2001⁸⁸.

88. При все това смятам, че тълкуване на член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001, дори и извършено в светлината на Хартата, не може да доведе до промяна в обхвата на този член. Всъщност той представлява една чисто техническа разпоредба⁸⁹, чието прилагане според мен не следва да поражда никакви проблеми от гледна точка на член 47 от Хартата, тъй като страните по спора пред втория сезиран съд по дефиниция имат право — що се отнася до съдебните системи на държавите членки — на достъп до правосъдие и на справедлив процес пред първия сезиран съд.

89. Както подчертава Комисията, когато предвидените в този член изчерпателни условия са изпълнени, вторият сезиран съд е задължен да спре делото, включително служебно, и то без да може да вземе предвид други фактори, като ефективния достъп на ищеца до правосъдие. В това отношение той не разполага с право на преценка, каквото му е признато в хипотезата на член 28, параграф 1 от този регламент.

90. Ето защо субсидиарно предлагам на първата част на осмия въпрос да се даде отрицателен отговор.

В – По тълкуването на член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001

91. Трите преюдициални въпроса относно член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001⁹⁰ ще бъдат групирани така, че да се установи най-напред 1) дали тази разпоредба се прилага само ако не са изпълнени условията за прилагане на член 27, параграф 1 от този регламент, и след това 2) кои са обстоятелствата, които вторият сезиран съд може да вземе предвид, когато упражнява правото си да прецени дали е уместно да спре делото, право, признато му с въпросния член 28 в случай на свързани искове.

86 — Относно това понятие вж. по-специално *Prechal, S. et Widdershoven, R. Redefining the Relationship between 'Rewe-effectiveness' and Effective Judicial Protection. — Review of European Administrative Law. 2011. Vol. 4, No 2, p. 31.*

87 — Вж. точка 55 от настоящото заключение. Два аспекта на въпросното право ми се струват по-специално засегнати в случая: от една страна, висиящият процес би могъл да доведе до ограничаване на достъпа до правосъдие на ищеца, започнал второто производство, и от друга страна, дългата продължителност на първото производство би могла да доведе до нарушение на правото на справедлив процес.

88 — По отношение на спазването на правото на защита вж. Решение от 15 март 2012 г. по дело G (C-292/10, точка 47 и сл.). По аналогия вж. също Решение от 22 декември 2010 г. по дело *Aguirre Zarraga* (C-491/10 PPU, Сборник, стр. I-14247, точка 59 и сл.) относно Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183), в което Съдът подчертава, че установените с регламента системи за признаване и изпълнение на постановените в държава членка решения се основават на принципа на взаимно доверие между държавите членки, че съответните им национални правни системи са в състояние да осигурят еднаква и ефективна защита на основните права, признати на равнището на Европейския съюз, в частност в Хартата.

89 — Всъщност член 27 от Регламент № 44/2001 организира единствено разпределянето на правомощията между съдилищата на държавите членки, които са паралелно сезирани по едни и същи спорове. Вж. по аналогия Решение по дело *Gasser*, посочено по-горе, в което, приканен да тълкува член 21 от Брюкселската конвенция (еквивалентен на въпросния член 27) по-специално при спазване на член 6 от ЕКПЧ (точка 59 и сл.), Съдът пренасочва отговора си към общия смисъл и целта на тази конвенция и към взаимното доверие между договарящите държави по отношение на правните им системи, както и на съдебните им институции (точка 70 и сл.). Вж. също *Magnum, U. et Mankowski, P. Op. cit. p. 487 sq.*

90 — А именно шестият, седмият и осмият преюдициален въпрос.

1. По съотношението между член 27, параграф 1 и член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 (шестия въпрос)

92. Шестият въпрос по същество цели да се определи дали, преди да може да приложи член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 — относно спирането на делото в случай на свързани искове — вторият сезиран съд трябва да се увери, че член 27, параграф 1 от този регламент — относно спирането на делото в случай на висящ процес — не може да се приложи по отношение на висящия пред него спор, или пък направо може да приложи въпросния член 28, без да разглежда евентуалната приложимост на споменатия член 27⁹¹.

93. Според мен отговорът на шестия въпрос ще бъде необходим само в случай че обратно на това, което предлагам, Съдът отговори на първите четири преюдициални въпроса в смисъл, че разпоредбите на член 27 от Регламент № 44/2001 са приложими в настоящото дело предвид идентичността както на предмета и основанията, така и на страните, и то независимо от евентуалната изключителна компетентност на втория сезиран съд, и че тези разпоредби поради това могат да влязат в противоречие с тези на член 28 от същия регламент.

94. Считаю, че следва да се установи логическа, дори йерархическа взаимовръзка между тези разпоредби, така че на въпросния член 27 да се признае предимство при прилагането пред член 28 с оглед на различията, които съществуват между тях⁹².

95. Първо, посочените членове имат в известна степен различни цели. Действително и двата съдържат правила, целящи, доколкото е възможно, да се избегне постановяването на противоречащи си решения във връзка с един и същ спор в различни държави членки⁹³. От практиката на Съда обаче е видно, че що се отнася до противоречивостта на съдебните решения, член 28⁹⁴ от Регламент № 44/2001 е по-гъвкаво формулиран в сравнение с член 27 от същия регламент, тъй като целта на първия е само да се осигури условия за по-добра координация на дейността на съдилищата в отделните държави членки⁹⁵.

96. Второ, условията за прилагане на тези разпоредби се различават. Докато за прилагането на въпросния член 27 е необходимо кумулиране на съдържащите се в него фактори за идентичност, то за прилагането на член 28 изискванията са по-малко. Така, когато не могат да се проверят условията, които трябва да са изпълнени, за да се приеме, че е налице висящ процес по смисъла на член 27, две производства, които все пак са достатъчно свързани помежду си, ще могат да попаднат в приложното поле на разпоредбите относно свързаните искове, ако освен това критериите по член 28, параграф 3 са изпълнени⁹⁶.

91 — Г-жа I. Weber посочва, че този въпрос се поставя, тъй като Landgericht München I два пъти решава да спре производството, първо, на основание на въпросния член 27, параграф 1, след това, на основание член 28, параграфи 1 и 3, като уточнява, че в основата на тази поправка стои Oberlandesgericht München.

92 — В този смисъл г-жа I. Weber и швейцарското правителство цитират анализа на въпросния член 28 в германската доктрина (Rauscher, T. et Leible, S. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR*, Kommentar. Brüssel I-VO, LugÜbk 2007. Sellier, Munich. 2011; Hüfstege, R. — In: Thomas, H. et Putzo, H. (dir.) *Zivilprozessordnung*, Kommentar. Beck, Munich, 32. ed., 2011) и в швейцарската доктрина (Bucher, A. *Loi sur le droit international privé. Convention de Lugano*, Helbing Lichtenhahn, Bâle. 2011; Mabillard, R. — In: Oetiker, C. et Weibel, T. (dir.) *Lugano Übereinkommen*. Helbing & Lichtenhahn, Bâle. 2011).

93 — Вж. стр. 13 от Доклада Jenard, споменат в бележка под линия 29 от настоящото заключение, що се отнася до еквивалентните разпоредби на Брюкселската конвенция, както и съображение 15 от Регламент № 44/2001.

94 — В посоченото по-горе Решение по дело Tatry (точка 53) относно член 22 от Брюкселската конвенция Съдът постановява, че „[т]ълкуването [на понятието за свързани искове] трябва да е широко и да включва всички случаи, при които е налице риск от противоречиво разрешаване на споровете, дори и решенията да могат да бъдат изпълнени поотделно и правните последици от тях да не се изключват взаимно“. Вж. също Решение от 13 юли 2006 г. по дело Roche Nederland и др. (C-539/03, Recueil, стр. I-6535, точка 22).

95 — Решение по дело Tatry, посочено по-горе (точка 55) и заключението на генералния адвокат Tesauro по това дело (точка 28).

96 — Разпоредба, цитирана в бележка под линия 5 от настоящото заключение.

97. Трето, последиците от съответните първи параграфи на членове 27 и 28 от Регламент № 44/2001 се различават значително, макар че и в двата случая касаят спирането на делото⁹⁷. Всъщност вторият сезиран съд разполага с право на преценка в случай на свързани иски⁹⁸ — хипотеза, при която той не е длъжен служебно да констатира тяхното наличие и може да не спре делото — нещо, което не е възможно в случай на висящ процес — хипотеза, при която делото непременно трябва да бъде спряно, дори и никоя от страните да не е направила съответно възражение.

98. Освен това следва да се подчертае, че в Решение по дело Tatra Съдът потвърждава, че поставеният му въпрос относно приложното поле на член 22 от Брюкселската конвенция (еквивалентен на член 28 от Регламент № 44/2001) „възниква явно *единствено в случай че* условията за прилагане на член 21 от Конвенцията [еквивалентен на член 27 от този регламент] не са изпълнени“⁹⁹. От това правя заключението, че между тези две разпоредби е налице отношение на подчиненост, като член 28 следва да се прилага само при неприложимост на член 27¹⁰⁰.

99. Ето защо предлагам на шестия въпрос да се отговори, че прилагането на член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 действително предполага вторият сезиран съд преди това да е проверил и да е стигнал до извода, че критериите за прилагане на член 27, параграф 1 от този регламент не са изпълнени във висящото пред него производство.

100. Предвид формулировката на този въпрос обаче¹⁰¹ ще уточня, че според мен не е необходимо вторият сезиран съд да се произнася формално, с изричен акт, по неприлагането на член 27 от Регламент № 44/2001 във въпросното дело. Достатъчно е, когато възнамерява да спре делото по силата на член 28 от регламента, да извърши предварителна проверка на евентуалната приложимост на посочения член 27.

2. По данните, които вторият сезиран съд следва да разгледа с оглед на прилагането на член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001

101. Със седмия въпрос и втората част на осмия въпрос по същество Съдът е запитан относно критериите, които вторият сезиран със спор съд може да вземе предвид, когато използва възможността да спре делото, призната му с член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001, ако друг съд вече е бил сезиран със свързан спор. Докато а) в единия от тези въпроси се изтъква поредица от конюнктурни фактори, б) другият засяга правото на съдебна защита на сезирания втория съд ищец.

97 — Припомням, че предметът на преюдициалния въпрос в случая не включва вторите параграфи от въпросните членове, които от своя страна засягат отказа на втория сезиран съд от компетентност.

98 — По този въпрос вж. изложения по-долу отговор на седмия преюдициален въпрос.

99 — Точки 49 и 50 (курсивът е мой).

100 — Според *Cadiet, L., Jeuland, E. et Amrani-Mekki, S. (dir.). Droit processuel civil de l'Union européenne*. LexisNexis, Paris, 2011, 129 свързаните иски са „несвършена форма на висящ процес“, като се има предвид, че „условията за установяване на свързани иски не са толкова строги като тези за установяване на висящ процес. От това следва, че същото важи и за произтичащите в двата случая последици“.

101 — Запитващата юрисдикция изтъква необходимостта вторият сезиран съд да „е решил“.

а) По анализа, в случай на спиране на делото при свързани искиове, на обстоятелствата, характерни за висящите спорове (седми въпрос)

102. В седмия си въпрос запитващата юрисдикция изброява четири фактора, за които се пита дали биха могли, а не дали би трябвало, да бъдат релевантни за преценката на втория сезиран съд дали да спре, или да продължи производството при наличието на свързани искиове в съответствие с член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001¹⁰².

103. Формулировката на параграф 1 не дава отговор. Комисията потвърждава, че волята на законодателя е била да не се съставя такъв списък. Струва ми се, че така на този съд се предоставя дискреционно право на преценка, но при условие че той при всички положения спазва целта на член 28 от този регламент, която е в интерес на доброто правораздаване в Съюза да се избегнат паралелните производства пред съдилищата в различни държави членки и евентуалното постановяване на противоречащи си съдебни решения в резултат на такива производства¹⁰³.

104. Според мен вторият сезиран съд би трябвало да има възможността да вземе предвид всички конкретни обстоятелства, които му позволяват да определи дали е уместно да спре делото в представения пред него конкретен случай¹⁰⁴. Тук не може да се каже, че един или друг критерий за преценка е абсолютно валиден, извън всякакъв осезаем контекст, тъй като обстоятелство, което може да е релевантно в едно дело, няма да е задължително такова в друго.

105. Ще добавя, че запитващата юрисдикция не уточнява дали смята, че всеки от критериите, по които пита Съда, може да бъде взет предвид поотделно, в смисъл че е достатъчен сам по себе си. Според мен обаче нито един от тях не може да бъде определящ сам по себе си. По-скоро е уместно вторият сезиран съд да претегли всички благоприятни или неблагоприятни фактори за спирането на делото в конкретния случай.

106. Каквато и позиция да вземе Съдът по отношение на четирите критерия, изведени в седмия въпрос, изброяването им от запитващата юрисдикция не може да се счита за изчерпателно. Съществуват редица други фактори за преценка, които могат да са полезни за целите на член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001. Биха могли да се вземат предвид например данни като предложените в германската доктрина, цитирана в тази връзка от г-жа I. Weber¹⁰⁵, или пък критериите, установени по един неизчерпателен начин от генералния адвокат Lenz¹⁰⁶.

102 — Трябва да се направи разлика между това право на преценка и определянето дали действително са налице свързани искиове с оглед на определените в параграф 3 от този член критерии за близост между паралелните производства.

103 — Вж. Решение по дело Tatra (точка 55) и Решение по дело Overseas Union и др. (точка 16), посочени по-горе, относно целта на член 22 от Брюкселската конвенция, разпоредба, еквивалентна на член 28 от Регламент № 44/2001, както и съображение 15 от този регламент.

104 — Вж. точка 75 от заключението на генералния адвокат Lenz към Решение от 20 януари 1994 г. по дело Owens Bank (C-129/92, Recueil, стр. I-117) относно член 22 от посочената конвенция.

105 — В нея се упоменават интересите, поведението и мотивацията на страните; силата на връзката; състоянието и продължителността на конкретното производство; изгледите за успех на иска; принципът на процесуална икономия, от гледна точка на усилията, на разходите и на близостта на доказателствата; наличието или липсата на компетентност на първия сезиран съд, както и възможността за признаване на постановеното решение.

106 — А именно „степената на свързаност на исковите и рискът от противоречащи си съдебни решения; етапът на съответните производства и географската близост на сезираните съдилища с мястото на настъпване на фактите“ (вж. точка 76 от заключението на генералния адвокат Lenz по дело Owens Bank, посочено по-горе). Тези критерии са аналогични на приетите от законодателя в рамките на преработката на Регламент № 44/2001, но само по отношение на паралелни производства, които са висящи в държава членка и в трета държава. Вж. съображения 23 и 24, както и членове 33 (относно висящия процес) и 34 (относно свързаните искиове) от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, стр. 1), приложим в съществената си част от 10 януари 2015 г.

107. Първият от изброените в акта за преюдициално запитване критерии е свързан с факта, че първият сезиран съд се намира в държава членка, в която от статистическа гледна точка производствата продължават значително по-дълго време в сравнение с тези в държавата членка, в която се намира вторият сезиран съд. Според мен въз основа на такава обща оценка на съдебната система на дадена държава членка не може да се допусне отклонение от член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001¹⁰⁷ предвид принципа на равностойност на системите на държавите членки, на който въпросният член се основава.

108. Обратно, в хипотезата, при която вторият сезиран съд установи *in concreto*, че по-рано образуваното в друга държава членка производство е с явно прекомерна продължителност, от това въпросният съд може основателно да заключи, че в конкретния случай не е уместно да спре делото поради наличие на свързани искове. В това отношение следва да се отбележи, че във връзка с Регламент № 2201/2003 Съдът по аналогия вече е приел, че вторият сезиран съд може да продължи да разглежда предявеното пред него искане след изтичане на разумен срок на изчакване за отговор на поставените от него въпроси¹⁰⁸.

109. Вторият посочен критерий се отнася до случая, в който вторият сезиран съд счете, че по отношение на спора следва да се приложи правото на държавата членка, в която той се намира. Според мен обаче вторият сезиран съд не би могъл да се произнася нито по въпроса за правото, приложимо по съществото на спора, висящ пред първия сезиран съд, нито по капацитета на последния да прилага съответните разпоредби на материалното право¹⁰⁹.

110. Третият посочен критерий, явно изведен от почтената възраст на двете страни в спора по главното производство, се отнася до възрастта на едната от страните. Струва ми се очевидно, че този индивидуален признак не може да бъде взет предвид, тъй като правата и задълженията, попадащи в приложното поле на Регламент № 44/2001, почти без изключение имат неличен характер¹¹⁰.

111. Четвъртият и последен критерий, посочен в седмия въпрос, се отнася до изгледите за успех на иска пред първия сезиран съд. Не съм съгласен с това вторият сезиран съд да получи по този начин право да се произнася предварително по изхода на делото, висящо пред друг съд. Предвид това, че вторият сезиран съд нито е изслушал всички страни по исканията им в рамките на първото производство, нито се е запознал с доказателствата, на които те се основават, подобен подход би бил в противоречие с принципа на добро правораздаване и с основното право на справедлив съдебен процес.

б) По анализа, в случай на спиране на делото поради свързани искове, на евентуално накръняване на правото на съдебна защита на една от страните (втората част на осмия въпрос)

112. С втората част на осмия въпрос от Съда се иска да се произнесе дали вторият сезиран съд може, или трябва да държи сметка за правото на сезиращия го ищец на достъп до правосъдие, когато прилага член 28 от Регламент № 44/2001, тоест когато исковете в производствата, висящи пред този съд и пред съд на друга държава членка, са свързани.

107 — В решение по дело Gasser, посочено по-горе (точка 70 и сл.) Съдът се произнася в този смисъл, но по повод на разпоредбата на Брюкселската конвенция, еквивалентна на член 27 от Регламент № 44/2001, тоест относно висящия процес, а не свързаните искове.

108 — Решение от 9 ноември 2010 г. по дело Purrucker (C-296/10, Сборник, стр. I-11163, точки 82 и 83).

109 — Във връзка с отказа за прилагане на теорията за „*forum non conveniens*“ в случай на висящ процес, произтичаща от Брюкселската конвенция, вж. по аналогия точки 78 и 181 от доклада на г-н Schlosser, споменат в бележка под линия 36 от настоящото заключение.

110 — Оставям настрана по-специално случая с исковете относно неимуществените права на автор върху неговото произведение.

113. Както по отношение на първата част на този въпрос, считам, че макар запитващата юрисдикция да не е направила уточнение в такъв смисъл, отговорът следва да се ограничи до тълкуването на параграф 1 от въпросния член 28, предвид обстоятелствата по настоящото дело. Поради това единствената разглеждана в случая хипотеза ще бъде тази, при която вторият сезиран съд възнамерява да спре делото, а не да се откаже от компетентност¹¹¹.

114. Според мен защитата на посоченото основно право може да играе важна роля при прилагането на член 28, параграф 1 от посочения регламент. Всъщност, обратно на това, което важи за член 27, параграф 1 от същия регламент, вторият сезиран съд разполага в това отношение с право на преценка, което му дава възможност да се увери, че правото на достъп до правосъдие, което сезираният го ищец има по силата на член 47 от Хартата, няма да бъде сериозно накърнено¹¹², в случай че реши да спре делото. Поради това на втората част на осмия въпрос според мен следва да се даде утвърдителен отговор.

IV – Заключение

115. С оглед на гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Oberlandesgericht München преюдициални въпроси, както следва:

1) Главно предложение:

- В отговор на третия въпрос: член 22, точка 1 от Регламент № 44/2001 (ЕО) на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че искът, с който се цели да се установи, че ответникът не е упражнил надлежно вещното си право на изкупуване на недвижим имот, попада в хипотезата на изключителна компетентност, която тази разпоредба предвижда за делата относно „вещни права върху недвижими вещи“.
- В отговор на четвъртия въпрос: член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че вторият сезиран съд трябва да прецени дали той самият има изключителна компетентност съгласно член 22, точка 1 от този регламент, от което би следвало, че първият сезиран съд не е компетентен и че ако постанови решение, то няма да може да бъде признато по силата на член 35, параграф 1 от посочения регламент.
- В отговор на седмия въпрос: член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че когато упражнява признатото му с тази разпоредба право на преценка, вторият сезиран съд не може да взема предвид съображения като: това, че първият сезиран съд се намира в държава членка, в която от статистическа гледна точка, а не *in concreto* продължителността на производствата е значително по-дълга в сравнение с тази в държавата членка, в която се намира самият той; това, че по негова преценка трябва да се приложи правото на държавата членка, в която се намира самият той; възрастта на една от страните; или изгледите за успех на иска пред първия сезиран съд.

111 — Всъщност параграф 2 от този член се отнася до възможността за отказ от компетентност по молба на една от страните, при условие че вече е установено, че първият сезиран съд е компетентен да се произнесе по свързаните иски и законодателството му допуска тяхното съединяване.

112 — Вж. също точка 87 от настоящото заключение.

- В отговор на втората част на осмия въпрос: член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че във връзка с решението си за спиране на делото по силата на тази разпоредба вторият сезиран съд е длъжен да държи сметка за правото на ефективна съдебна защита на сезирания го ищец.
- На останалите въпроси не следва да се дава отговор.

2) Субсидиарно предложение:

- В отговор на първия и втория въпрос: понятието „дела [...] между същите страни“ по смисъла на член 27 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че не обхваща случаите, в които две страни са ответници по един спор и съответно ищец и ответник по друг. Понятието „дела с един и същ предмет“ по смисъла на същия член трябва да се тълкува в смисъл, че не включва случая, при който два спора водят до искове с различно основание и петитум, дори по двата да се поставя един и същ обуславящ въпрос.
- В отговор на петия въпрос: член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че когато се произнася съгласно тази разпоредба, вторият сезиран съд не е длъжен да разгледа възражението на една от страните, че предявявайки иск пред първия сезиран съд, другата страна е извършила злоупотреба с право.
- В отговор на шестия въпрос: член 27, параграф 1 и член 28, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкуват в смисъл, че прилагането на втората разпоредба предполага вторият сезиран съд преди това да е приел, че първата не е приложима по отношение на висящото пред него дело.
- В отговор на първата част на осмия въпрос: член 27, параграф 1 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че във връзка с решението за спиране на делото по силата на тази разпоредба вторият сезиран съд не е длъжен да държи сметка за правото на ефективна съдебна защита на сезирания го ищец.